

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80?>

9. Insurance Core Principles, Standards, Guidance and Assessment Methodology [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iaisweb.org/view/element_href.cfm?src=1/13037.pdf

10. Principles on Capital Adequacy and Solvency [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iaisweb.org/view/element_href.cfm?...

Гернего Юлія Олександрівна,

к. е. н., доцент кафедри інвестиційної діяльності,

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»,

м. Київ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Трансформація міжнародних економічних відносин зумовила зростання ролі якісних змін для національних економік, що в свою чергу, у більшості випадків пов'язано із перевагами науково-технічного прогресу. Проте, науково-технічний прогрес не може слугувати основою для формування висхідних тенденцій інноваційного розвитку без залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів. Тому, актуальності набуває обґрунтування можливостей та тенденцій фінансування інноваційного розвитку національної економіки.

З огляду на потреби ринкової економіки України теоретичні аспекти дослідження проблем фінансування інноваційного розвитку знайшли своє відображення у працях вітчизняних авторів, зокрема І. Власової, О. Вовчак, А. Гальчинського, В. Гейця, М. Диби, С. Єгорова, О. Колодізева, М. Крупки, А. Кузнєцової, Б. Луціва, І. Лютого, Т. Майорової, В. Осецького, С. Онишко, С. Пашової, Л. Федулової, О. Юркевич та інших.

Метою нашого дослідження є обґрунтування існуючих тенденцій фінансування інноваційного розвитку економіки України, що дозволить поєднати результати існуючих теоретичних досліджень із результатами такого фінансування на практиці.

На підставі даних Державної служби статистики України стосовно обсягу та джерел фінансування інноваційної діяльності в національній економіці у 2000 – 2014 роках, спостерігаємо, що фінансування інноваційної діяльності мало тенденцію до зростання протягом періоду 2000 – 2011 років.

Одночасно, зменшення обсягів фінансування інноваційної діяльності спостерігаємо у 2008 – 2009 роках, що безумовно пов'язано з кризовим періодом. З огляду на соціально-економічні проблеми сучасності, обґрунтованим є також спад протягом 2013 – 2014 років (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка та структура джерел фінансування інноваційної діяльності в економіці України у 2000 – 2014 роках*

* Джерело: складено автором за [1; 2; 3; 5]

Дослідження структури джерел фінансування показало зменшення обсягів усіх джерел фінансування у 2008 – 2009 роках. Зокрема, з наведеного вище графіку видно обмеженість кредитування і коштів державного бюджету. З

2011 року поступово втрачають свою зацікавленість іноземні інвестори, натомість дещо зросли обсяги кредитування.

Відношення обсягу фінансування інноваційної діяльності до ВВП є відносно сталим та у середньому становить один відсоток. Проте, протягом останніх років спостерігаємо зниження даного індикатора з 1,1 % у 2011 році до 0,5 % у 2014 році.

Крім того, з огляду на дослідження державної служби статистики, структура джерел фінансування інноваційної діяльності не є прогресивною. Так, в Україні фінансування інноваційної діяльності здійснюється переважно за рахунок власних коштів, що можна пояснити збереженням недовіри суб'єктів господарювання до зовнішніх джерел фінансування. Частка коштів державного бюджету перебуває на низькому рівні, що свідчить про не достатню готовність держави до підтримки інноваційної діяльності. Розвиток фінансових установ зумовив виникнення можливостей для залучення кредиту в інноваційну діяльність суб'єктів господарювання. Зменшення частки кредиту в 2010 році можна пояснити відлунням кризових ситуацій у фінансовій системі. Зростання частки кредиту в 2011 році співпадає з настанням посткризового періоду. Проте, у 2012 - 2014 роках спостерігаємо різке зниження частки кредиту, що показує нестабільність та недостатню інноваційну направленість вітчизняних фінансових установ [1].

Для порівняння, у структурі джерел фінансування інноваційної діяльності в Польщі у 2011 році переважала частка власних коштів (76,2 %), зарубіжні інвестиції становили 6,9 %, банківський кредит – 9,0 %, інші джерела – 7,9 %. При чому, частка банківського кредиту зросла на 1,7 % порівняно із 2010 роком. Максимальна частка банківських кредитів в структурі джерел фінансування інноваційної діяльності припадала на виробництво виробів із шкіри (25,7 %) та виробництво текстилю (19,7 %) [7].

Зазначені вище висновки стосовно фінансування інноваційної діяльності в Україні також підтверджуються співвідношенням обсягів та структури джерел фінансування у розрізі галузей промисловості. Зокрема, власні кошти

також становлять найбільшу частку з-поміж інших джерел фінансування у розрізі окремих галузей. При цьому, кредит для фінансування своєї інноваційної діяльності використовують підприємства лише окремих галузей.

У 2014 р. за рахунок кредитів здійснювали інноваційну діяльність, в основному, підприємства з виробництва харчових продуктів – 66,0% від загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за рахунок кредитів; виробництва гумових і пластмасових виробів – 11,0%; виробництва напоїв – 5,9%; виробництва меблів – 3,9%; виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 3,4% або 19,2 млн. грн.

Крім того, згідно даних Міністерства освіти і науки України, 82 % кредитів забезпечують інноваційну діяльність низько технологічних підприємств, на високотехнологічне виробництво припадає лише 3,4 % [1].

У структурі витрат на інноваційну діяльність в Україні спостерігаємо максимальні частки витрат на підготовку виробництва для впровадження інновацій, придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Тобто, на жаль, дослідження та розробки не фінансуються належним чином, оскільки витрати на освоєння інноваційної продукції та її виробництво становлять більше, ніж 80 % загальних витрат на інноваційну діяльність. Для порівняння, у Польщі в 2011 році сума основних витрат на освоєння інноваційної продукції та її виробництво склала близько 78 % [7], у Білорусії – 89 % [4], а у Японії – 47 % [6].

Отже, тенденції фінансування інноваційного розвитку в Україні не є прогресивними. Це слугує стимулом для перегляду існуючої структури та пріоритетних напрямів фінансування інноваційного розвитку економіки України. В свою чергу, підвищення частки витрат на дослідження та розробки в Україні створять передумови для підвищення наукового і технологічного рівня розробок, що забезпечить основу конкурентоспроможності національної економіки на міжнародних ринках.

1. Аналітична довідка. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2014 рік. Міністерство освіти і науки України. Український інститут науково-технічної і економічної інформації. – К., 2015. – 208 с.
2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. Статистична інформація. Наука та інновації. Наукова та інноваційна діяльність (1990 – 2014 р. р.). / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Статистичний збірник / Держкомстат України. – К.: ДП “Інформ.–вид. центр Держкомстату України”, 2012. – 305 с.,
4. Офіційний сайт Національного статистичного комітету Республіки Білорусь. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.belstat.gov.by>
5. Статистичний щорічник України за 2012 рік / [За ред. О. Г. Осауленка]. – Держкомстат України. – К., 2012. – 552 с., Україна у цифрах 2012. Статистичний збірник / [За ред. О. Г. Осауленка]. – Держкомстат України. – К., 2012. – 249 с
6. Japan statistical yearbook. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stat.go.jp/english/index.htm>
7. Statistical Yearbook of Industry Poland 2012/ [President of editorial board Janusch Witkowski]. – The central statistical office of Poland. – Warsaw., 2012. – 517 p.